

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

15/333-15

4. januar 2021

Orientering til statsforvalterne om delegert myndighet til å stille regionale krav for miljøforsvarlig drift, jf. jordloven § 11

Innsats mot jordbruksavrenning er nødvendig for å nå målene for vannmiljø etter vanddirektivet. Slik innsats er derfor også tema i pågående oppdatering av vannforvaltningsplaner og tiltaksprogram for perioden 2022 – 2027, som skal være klare innen utgangen av 2021.

I brev fra Klima- og miljødepartementet til vannregionmyndighetene i mars 2019, om nye nasjonale føringer for vannforvaltningen, ble følgende føringer stadfestet:

"Kap 6.3 Føringer: Det er behov for forsterket innsats mot forurensning fra jordbruk for å oppnå målet om god tilstand i alle landbrukspåvirkede vannforekomster. I områder hvor iverksatte tiltak ikke er tilstrekkelige til at miljømålet god tilstand nås, innføres mer forpliktende krav. Herunder skal fylkesmennenes og kommunenes hjemler til å stille krav til gjennomføring av miljøtiltak tas i bruk der det er nødvendig for at miljømålene etter vannforskriften nås innen 2027, og senest innen 2033."

Statsforvalterens hjemmel til å fastsette regionale forskrifter med krav til jordarbeiding har til nå fulgt av delegering i forskrift av 19. desember 2014 nr. 1818, hjemlet i jordloven § 11. Slike forskrifter har hittil kun vært innført i områder som nå har blitt del av Viken fylke.

For å sikre bedre oppfyllelse av vanddirektivets miljømål, har Landbruks- og matdepartementet vedtatt [ny delegering av myndighet](#) til statsforvalteren til å stille regionale krav om miljøforsvarlig drift av jordbruksareal. I den forbindelse anmoder departementet statsforvalteren om å vurdere bruk av dette virkemiddelet der landbrukspåvirkningen er for stor til at vanddirektivets miljømål god tilstand nås med dagens innsats.

Postadresse
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo
postmottak@lmd.dep.no

Kontoradresse
Teatergata 9
www.lmd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 874

Avdeling
Landbrukspolitisk
avdeling

Saksbehandler
Jon Magnar
Haugen
22 24 91 32

Virkeområde, pliktsubjekt mv. ifølge den nye delegeringen:

Tidligere var virkeområdet for delegeringen knyttet til landbrukseiendommer som ligger i et område med erosjonsfare og innenfor nedbørsfelt til sårbart vassdrag eller sårbart kystområde. Med den nye ordlyden vil departementet få tydeligere fram at både tilstanden for arealet og tilstanden i vannforekomsten hver for seg kan ligge til grunn for å stille krav (dvs. at de utgjør alternative kriterier). Arealer og driftsformer med erosjonsfare, eller som drenerer dit det er utfordringer med vannmiljømålene, vil etter dette vurderes for iverksetting av krav. Hvilke arealer som faller inn under kriteriene kan identifiseres blant annet gjennom NIBIOs erosjonsrisikokart (Gårdskart på nett) og basert på tilstand for eutrofiparametere (algevekst mv.) gjennom arbeidet med vannforvaltning. I tillegg kan driftsformer med radkulturer og flere kulturer per sesong utpeke seg på grunn av høy erosjonsfare i og utenom vekstsesongen.

Ved at kravene retter seg mot drift av jordbruksarealer, vil de fortrinnsvis rette seg mot den som driver arealet, også der driver er en annen enn eier.

Hvilke krav er aktuelle

Jordlova § 11 gir hjemmel til å gi forskrifter for å "sikre miljøforsvarlig drift av jordbruksareal". Ordlyden er tatt inn i delegeringen for å tydeliggjøre formålet og rammen for krav som kan stilles. Kravene må også være innen rammen av lovens formål i § 1, hvilket innebærer å finne løsninger som bl.a. er driftsmessig gode, miljøforsvarlige og som verner om jordsmonnet. Det medfører at eventuelle krav må utformes i en balanse mellom produksjonshensyn og miljøhensyn.

Som tidligere heter det videre at det kan stilles krav til bestemte jordarbeidingsrutiner eller tiltak for jord. Dette er en relativt vid ordlyd, og kan blant annet omfatte krav om plantedekke gjennom høsten/vinteren (åker i stubb, ev. fangvekster), grasdekte vannveier eller buffersoner mellom åker og vassdrag. Der det dyrkes radkulturer og flere kulturer per sesong kan det være aktuelt med krav for å motvirke erosjon både gjennom og utenom vekstsesongen.

Ved brudd på regionale forskrifter har statsforvalteren anledning til å ilegge tvangsgebyr etter jordlova § 20 for å sikre at forskriften blir gjennomført. Alternativt kan det avkortes i tilskudd etter produksjonstilskuddsforskriften § 11.

Oppfølging

Departementet anmoder om at statsforvalteren vurderer behovet for regionale forskrifter i sitt område.

Tematikken er løftet i styringsmøter mellom Landbruks- og matdepartementet og fylkesmennene det siste året, og presisert i tildelingsbrev til embetene.

Med hilsen

Kristin Orlund (e.f.)
avdelingsdirektør

Jon Magnar Haugen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Klima- og miljødepartementet
Landbruksdirektoratet
Norges Bondelag
Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Adresseliste

Statsforvalteren i
Agder
Statsforvalteren i
Innlandet
Statsforvalteren i
Møre og Romsdal
Statsforvalteren i
Nordland
Statsforvalteren i
Oslo og Viken
Statsforvalteren i
Rogaland
Statsforvalteren i
Troms og Finnmark
Statsforvalteren i
Trøndelag
Statsforvalteren i
Vestfold og
Telemark
Statsforvalteren i
Vestland